

EUROPSKA POVELJA O REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA

PREAMBULA

Države članice Vijeća Europe potpisnice ovoga dokumenta:

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe postizavanje većeg suglasja između njezinih članica naročito s ciljem očuvanja i ostvarivanja ideala i načela koji su dio njihovog zajedničkog nasljeđa;

Smatrajući da zaštita povijesnih regionalnih ili manjinskih jezika Europe, od kojih su neki u opasnosti od eventualnog izumiranja, doprinosi održanju i razvoju europskog kulturnog bogatstva i tradicija;

Smatrajući da je pravo uporabe regionalnog ili manjinskog jezika u privatnom i javnom životu neotuđivo pravo sukladno principima utjelovljenim u Konvenciji o građanskim i političkim pravima UN, te da odgovara duhu Konvencije Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda;

Uzimajući u obzir dosadašnju djelatnost u okviru OEES-a, posebno obzirom na Zaključni akt u Helsinkiju od 1975. te dokument sastanka u Kopenhagenu iz 1990.;

Naglašavajući vrijednost međukulturalizma i višejezičnosti te smatrajući da zaštita i podrška regionalnim ili manjinskim jezicima ne bi smjela ići na štetu službenih jezika i potrebe da se oni usvajaju;

Shvaćajući da zaštita i promicanje regionalnih ili manjinskih jezika u različitim krajevima i regijama Europe predstavlja važan doprinos izgradnji Europe na načelima demokracije i kulturne različitosti u okviru nacionalne suverenosti i teritorijalne cjelovitosti;

Uzimajući u obzir specifične uvjete i povijesne tradicije u različitim regijama europskih država, složile su se u sljedećem:

DIO I. OPĆE ODREDBE

Članak 1. - Definicije

U smislu ove Povelje:

- a) izraz »regionalni ili manjinski jezici« znači jezike koji se
 - i. tradicionalno rabe na području određenog državnog teritorija od strane državljana te države koji sačinjavaju grupu bročano manju od ostatka državnog stanovništva, i
 - ii. razlikuju od službenih jezika te države; Ovo ne uključuje ni dijalekte službenog jezika države ni jezike useljenika

- b) »područje na kojem se regionalni ili manjinski jezici rabe« znači zemljopisno područje na kome je navedeni jezik način izražavanja određenog broja ljudi što opravdava usvajanje različitih zaštitnih i poticajnih mjera predviđenih u ovoj Povelji;
- c) »neteritorijalni jezici« znači jezike koji se rabe od državljana određene države a koji se razlikuju od jezika koje rabi ostatak državnog pučanstva, ali koji iako su tradicionalno u uporabi u okviru državnog teritorija, ne mogu biti svedeni na zasebno područje.

Članak 2. - Obveze

1. Svaka stranka obvezuje se na primjenjivanje odredbi Dijela II. za sve regionalne ili manjinske jezike koji se govore u okviru njezinog područja te na poštivanje definicija iz članka 1.

2. U pogledu svakog jezika specificiranog u vrijeme ratifikacije, prihvaćanja ili potvrde, u skladu s člankom 3. svaka stranka obvezuje se na primjenjivanje minimuma od 35 stavka ili podstavka odabranih između odredaba Dijela III. ove Povelje, uključujući najmanje tri stavka odabrana iz svakog od članaka 8. i 12. te jednoga između svakog od članaka 9., 10., 11. i 13.

Članak 3. - Praktične upute

1. Svaka država ugovornica pobliže će odrediti u svojim ratifikacionim instrumentima, prihvaćanju ili potvrdi svaki od regionalnih ili manjinskih jezika ili službeni jezik koji je u manjoj uporabi na cijelom ili dijelu područja na koji će se stavci izabrani u skladu s člankom 2. stavkom 2. primjenjivati.

2. Svaka stranka smije, naknadno izvijestiti glavnog tajnika da prihvaća obveze koje proizlaze iz odredbi bilo kojeg drugog stavka Povelje do tada ne navedenog u njezinim ratifikacionim instrumentima, prihvaćanju ili potvrdi. Ona može također izvijestiti da će primjenjivati stavak 1. ovoga članka i na druge regionalne ili manjinske jezike, ili na druge službene jezike koji su u manjoj uporabi na cijelom ili dijelu njezinog područja.

3. Obveze na koje se poziva gore navedeni stavak smatrat će se sastavnim dijelom ratifikacije, prihvaćanja ili potvrde i imat će isti učinak računajući od dana njihove notifikacije.

Članak 4. - Postojeći režimi zaštite

1. Nijedan dio ove Povelje ne smije se shvatiti u smislu ograničavanja ili ukidanja bilo kojeg od prava koje jamči Europska konvencija o ljudskim pravima.

2. Odredbe ove Povelje neće se odnositi na bilo koje povlaštenije odredbe u pogledu položaja regionalnih ili manjinskih jezika, odnosno pravno stanje osoba koje pripadaju manjinama koje eventualno postoje kod ugovorne stranke, odnosno za koje su predviđeni odgovarajući bilateralni ili multilateralni sporazumi.

Članak 5. - Postojeće obveze

Nijedan dio ove Povelje ne smije se tumačiti kao da sadrži pravo za poduzimanje djelatnosti ili radnje koje je u suprotnosti sa ciljevima Povelje UN ili bilo koje druge obveze međunarodnog prava, uključivši načelo suverenosti i teritorijalne cjelovitosti država.

Članak 6. - Informiranje

Ugovorne stranke obvezuju se omogućiti informiranje zainteresiranih tijela vlasti, organizacija i osoba o pravima i dužnostima koje je uspostavila ova Povelja.

DIO II. CILJEVI I NAČELA KOJI SE OSTVARUJU U SKLADU SA ČLANKOM 2 STAVKOM 1.

Članak 7. - Ciljevi i načela

1. U pogledu regionalnih ili manjinskih jezika na područjima na kojima se ti jezici rabe i u skladu sa položajem svakog jezika, ugovorne stranke zasnivat će njihovu politiku, zakonodavstvo i praksu na slijedećim ciljevima i načelima:

- a) priznanje regionalnog ili manjinskog jezika kao izraza kulturnog bogatstva;
- b) poštivanje integriteta zemljopisnog područja svakog regionalnog ili manjinskog jezika s ciljem osiguranja da postojeće ili nove administrativne podjele ne predstavljaju zapreku za promicanje odgovarajućeg regionalnog ili manjinskog jezika;
- c) potrebi za odlučnu akciju na promicanju regionalnih ili manjinskih jezika sa ciljem njihova očuvanja;
- d) pogodovanje i/ili poticanje uporabe regionalnih ili manjinskih jezika u govoru i pismu, u javnom i privatnom životu;
- e) održanje i razvoj veza na području koje pokriva ova Povelja, između grupa koje rabe regionalne ili manjinske jezike i drugih grupa u državi koje rabe jezik korišten u istom ili sličnom obliku, kao i uspostavljanje kulturnih veza sa drugim grupama u državi koje rabe druge jezike;
- f) poduzimanje odgovarajućih mjera u svrhu nastave i izučavanja regionalnih ili manjinskih jezika na svim odgovarajućim stupnjevima;
- g) davanje pogodnosti koje će omogućiti da osobe koje se ne služe regionalnim ili manjinskim jezikom, a žive na području gdje se on rabi, nauče taj jezik ako to žele;
- h) poticanje izučavanja i istraživanja o regionalnim i manjinskim jezicima na sveučilištima ili odgovarajućim institucijama;

- i) poticanje odgovarajućih vrsta međudržavnih razmjena u područjima na koje se odnosi ova Povelja za regionalne ili manjinske jezike koji su isti ili slični u dvije ili više država.

2. Ugovorne stranke obvezuju se eliminirati (ukoliko već to do sada nisu učinile) bilo koje neopravdane razlike, isključenja, ograničenja ili prednosti u odnosu na uporabu regionalnog ili manjinskog jezika sa ciljem obeshrabrivanja ili dovođenja u opasnost održanja ili razvoja regionalnog ili manjinskog jezika. Usvajanje posebnih mjera u korist regionalnih ili manjinskih jezika sa ciljem promicanja jednakosti između korisnika tih jezika i ostalog dijela pučanstva, odnosno mjera koje pravilno uzimaju u obzir njihove specifične uvjete ne smatra se aktom diskriminacije protiv korisnika jezika koji su u široj uporabi.

3. Ugovorne stranke obvezuju se promicati, svim odgovarajućim sredstvima, međusobno razumijevanje između svih jezičnih grupa u zemlji te naročito uključiti poštivanje, razumijevanje i snošljivost u pogledu regionalnih ili manjinskih jezika među ciljeve nastave i obrazovanja njihovih zemalja te davati potporu masovnim medijima da slijede iste ciljeve.

4. U određivanju njihove politike prema regionalnim ili manjinskim jezicima ugovorne stranke uzimat će u obzir potrebe i želje izražene od strane grupa koje rabe te jezike. Njih treba ohrabriti da uspostave tijela ukoliko je to potrebno u cilju savjetovanja državnih tijela u svim pitanjima koja se odnose na regionalne ili manjinske jezike.

5. Ugovorne stranke obvezuju se na primjenu mutatis mutandis načela navedenih u stavku od 1. do 4. i na neteritorijalne jezike. Međutim, što se tiče tih jezika priroda i opseg mjera koje treba poduzeti da bi se ostvarila ova Povelja treba odrediti na fleksibilan način, uzimajući u obzir potrebe i želje, te poštivajući tradicije i obilježja grupa koje rabe dotične jezike.

DIO III.

MJERE ZA PROMICANJE UPORABE REGIONALNIH ILI MANJINSKIH JEZIKA U JAVNOM ŽIVOTU U SKLADU SA OBVEZAMA NAVEDENIM U ČLANKU 2. STAVKU 2.

Članak 8. - Obrazovanje

1. U pogledu obrazovanja ugovorne stranke obvezuju se da na području na kojem se ti jezici rabe, u skladu sa stanjem svakog od tih jezika i bez štete za nastavu službenih jezika:

- a) i. omogućće predškolsko obrazovanje na odgovarajućem regionalnom ili manjinskom jeziku; ili
- ii. omogućće da se značajni dio predškolskog obrazovanja odvija na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

- iii. primjene jednu od mjera navedenih gore pod i. i ii. barem na one učenike čije obitelji to zahtijevaju i čiji je broj dovoljan; ili
 - iv. ako državna tijela nemaju izravnu nadležnost u području predškolskog obrazovanja daju prednost ili podrže primjenu mjera navedenih gore pod i. do iii.;
- b) i. učine dostupnim osnovno obrazovanje na relevantnim regionalnim ili manjinskim jezicima; ili
- ii. učine dostupnim značajan dio osnovnog obrazovanja na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili manjinskom jeziku; ili
 - iii. poduzmu mjere u okviru osnovnog obrazovanja za nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa; ili
 - iv. primijene jednu od mjera predviđenih gore pod i. do iii. barem na one učenike čije obitelji to zahtijevaju, a čiji je broj dostatan;
- c) i. učine dostupnim dopunsko obrazovanje na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili
- ii. učine dostupnim znatan dio dopunskog obrazovanja na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili
 - iii. poduzmu mjere u okviru dopunskog obrazovanja za nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa; ili
 - iv. primijene jednu od mjera predviđenih gore pod i. do iii. barem na one učenike koji, odnosno gdje to odgovara čije obitelji, to žele u dostatnom broju;
- d) i. učine dostupnim tehničko i stručno obrazovanje u relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili
- ii. učine dostupnim znatan dio tehničkog i stručnog obrazovanja u relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili
 - iii. omoguće u okviru tehničkog i stručnog obrazovanja nastavu relevantnog regionalnog ili manjinskog jezika kao integralnog dijela školskog programa; ili
 - iv. primijene jednu od mjera navedenih gore pod i. do iii. barem na one učenike koji odnosno čije obitelji to žele u broju koji se smatra dostatnim,
- e) i. učine dostupnim sveučilišno i drugo visokoškolsko obrazovanje na regionalnom ili manjinskom jeziku; ili
- ii. predvide olakšice za studiranje tih jezika kao nastavnih predmeta na sveučilištima i visokim školama; ili
 - iii. ukoliko se zbog uloge države u visokoškolskom obrazovanju ne može primijeniti podstavak i. i ii. podstaknu i/ili dopuste osnivanje sveučilišta i visokoškolskih ustanova na regionalnim ili manjinskim jezicima ili olakšice za studiranje tih jezika kao nastavnih predmeta na sveučilištima i visokim školama;
- f) i. omoguće otvaranje tečajeva za odrasle i za dopunsko obrazovanje na kojima će se nastava vršiti uglavnom ili u cjelini na regionalnim ili manjinskim jezicima; ili
- ii. ponude takve jezike kao predmete dopunskog obrazovanja i obrazovanja odraslih; ili
 - iii. ukoliko državna tijela nemaju izravnu nadležnost na području obrazovanja odraslih olakšaju i/ili potaknu uvođenje takvih jezika kao predmeta dopunskog obrazovanja i obrazovanja odraslih;
- g) poduzmu mjere koje će osigurati da nastava povijesti i kulture odražava značenje

regionalnih ili manjinskih jezika;

- h) omogućće osnovno i dopunsko obrazovanje nastavnika potrebnih za primjenu onih stavaka od a) do g) koje je prihvatila ugovorna stranka;
- i) da uspostave nadzorno vijeće ili tijelo koje će biti odgovorno za nadzor mjera koje se poduzimaju te napretka postignutog u uspostavi ili razvitku nastave regionalnih ili manjinskih jezika te za sastavljanje povremenih izvješća o njihovim zapažanjima koja će se učiniti dostupnim javnosti.

2. U pogledu obrazovanja i što se tiče područja različitih od onih na kojima se regionalni ili manjinski jezici tradicionalno rabe ugovorne stranke se obvezuju da ukoliko broj korisnika tih jezika to opravdava, dopuste, potaknu ili organiziraju cjelokupnu nastavu na regionalnom ili manjinskom jeziku odnosno kao predmet na svim odgovarajućim stupnjevima obrazovanja.

Članak 9. - Sudbena tijela

1. Ugovorne stranke obvezuju se u pogledu onih područja sudova u kojima broj stalno nastanjenih osoba koje rabe regionalne ili manjinske jezike opravdava mjere navedene u tekstu koji slijedi prema stanju svakog od tih jezika te pod uvjetom da uporaba pogodnosti koje dodjeljuje ovaj stavak ne bude smatrana od strane sudaca kao zapreka za pravilno funkcioniranje sudbenih tijela, da:

- a) u kaznenom postupku:
 - i. omogućće da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/li
 - ii. zajamče optuženome pravo uporabe njegovog/njezinog regionalnog ili manjinskog jezika; i/li
 - iii. omogućće da podnesci i dokazi, bez obzira da li su pisani ili usmeni, ne budu odbačeni samo zbog toga što su sastavljeni na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/li
 - iv. da izdaju na zahtjev isprave vezane uz pravne postupke na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da ih učine dostupnim preko tumača i prijevoda bez da zainteresirane osobe zato snose dodatne troškove;
- b) u građanskom postupku:
 - i. osiguraju da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/li
 - ii. dopuste, svaki puta kada se stranka treba osobno pojaviti pred sudom da ona može uporabiti svoj regionalni ili manjinski jezik bez da zato snosi dodatne troškove; i/li
 - iii. da omogućće da se isprave i dokazna sredstva mogu predočiti na regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da se to učini preko tumača i prijevodima;
- c) u postupcima pred sudovima koji rješavaju upravne predmete:
 - i. da osiguraju da sudovi na zahtjev jedne od stranaka mogu voditi postupak na regionalnom ili manjinskom jeziku; i/li
 - ii. dopuste, svaki puta kada se stranka treba osobno pojaviti pred sudom da ona može uporabiti svoj regionalni ili manjinski jezik bez da zato snosi dodatne troškove; i/li
 - iii. omogućće da se isprave i dokazna sredstva mogu predočiti na regionalnom ili manjinskom jeziku, odnosno da se to učini preko tumača i prijevodima;

manjinskom jeziku, odnosno da se to učini preko tumača i prijevodima:

- d) da poduzmu korake sa ciljem da primjena podstavka i. i iii. iz gore navedenih stavaka b) i c) te svaka neophodna primjena usluge tumača i prijevoda ne izazove dodatne troškove za zainteresirane osobe.

2. Ugovorne stranke se obvezuju:

- a) da ne osporavaju valjanost pravnih isprava izdatih na području države samo iz razloga što su sastavljene u regionalnom ili manjinskom jeziku; ili
- b) da ne osporavaju valjanost privatnih pravnih isprava izdatih (sastavljenih) na području države samo iz razloga što su sastavljene na regionalnom ili manjinskom jeziku te da osiguraju da se svaka od njih može pozvati protiv zainteresirane treće strane koja ne rabi te jezike pod uvjetom da su one bile upoznate sa sadržajem isprave od strane osobe koja se na nju poziva; ili
- c) da ne osporavaju valjanost privatnih pravnih isprava sastavljenih na području države samo zbog toga što su one sastavljene na regionalnom ili manjinskom jeziku.

Ugovorne stranke obvezuju se učiniti dostupnim najvažnije nacionalne ustavno-pravne tekstove te one tekstove koji se odnose na korisnike tih jezika u izdanjima na regionalnim i manjinskim jezicima, osim ukoliko je to već učinjeno.

Članak 10. - Upravna tijela i javne službe

1. U okviru upravnih područja države na kojima broj stalno nastanjenih osoba koje se koriste regionalnim ili manjinskim jezicima opravdava mjere koje se navode u tekstu koji slijedi te obzirom na stanje svakog jezika ugovorne stranke se obvezuju u mjeri koja odgovara mogućnostima na:

- a) i. osiguranje da upravna tijela rabe regionalne ili manjinske jezike; ili
- ii. osiguravanje da svaki od tih javnih službenika koji dolazi u kontakt sa javnošću rabi regionalni ili manjinski jezik u svojim kontaktima sa osobama koje se njima služe; ili
- iii. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu podnositi usmene ili pisane molbe (zahtjeve) te dobiti odgovor u tim jezicima; ili
- iv. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu podnositi usmene ili pisane zahtjeve na tim jezicima; ili
- v. osiguravanje da korisnici regionalnih ili manjinskih jezika mogu valjano podnositi isprave na tim jezicima;
- b) učine dostupnim javnosti one upravne tekstove i obrasce koji su u široj uporabi na regionalnim ili manjinskim jezicima ili u dvojezičnoj verziji;
- c) dopuste upravnim tijelima da sastavljaju akte na regionalnom ili manjinskom jeziku.

2. Ugovorne stranke se obvezuju da dopuste i/ili potaknu obzirom na lokalna i regionalna tijela vlasti na čijem je području broj stalnih stanovnika koji rabe regionalni ili manjinski jezik takav da opravdava mjere koje se preciziraju u dolje navedenom tekstu:

- a) uporabu regionalnog ili manjinskog jezika na području mjesne nadležnosti regionalnog ili lokalnog tijela,
- b) mogućnost za korisnike regionalnih ili manjinskih jezika da podnose usmene ili pisane zahtjeve u tim jezicima;
- c) objavljivanje službenih isprava regionalnih tijela i na relevantnom regionalnom ili

manjinskom jeziku;

- d) objavljivanje službenih isprava lokalnih tijela i na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku;
- e) uporabu u raspravama na skupštinama (vijećima) od strane regionalnih tijela regionalnih ili manjinskih jezika, bez da se isključi uporaba službenog jezika države;
- d) objavljivanje službenih isprava lokalnih tijela i na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku;
- e) uporabu u raspravama na skupštinama (vijećima) od strane regionalnih tijela regionalnih ili manjinskih jezika, bez da se isključi uporaba službenog jezika države;
- f) uporabu regionalnog ili manjinskog jezika u raspravama skupština lokalnih tijela bez da se isključi uporaba službenog jezika države;
- g) uporaba ili uvođenje ukoliko se to ukaže neophodnim zajedno sa nazivom na službenom jeziku tradicionalnih i ispravnih oblika imena mjesta na regionalnim ili manjinskim jezicima.

3. Ugovorne stranke se obvezuju da u pogledu javnih službi koje su ustanovljene od strane upravne vlasti ili u pogledu osoba koje djeluju u njihovo ime na području na kome se rabe regionalni ili manjinski jezici, te u skladu sa stanjem svakog jezika i u okviru mogućnosti:

- a) omogućće da se regionalni ili manjinski jezici rabe u pružanju usluga javnih službi; ili
- b) da dopuste korisnicima regionalnih ili manjinskih jezika da podnose zahtjeve i primaju odgovore na njih u tim jezicima; ili
- c) dopuste korisnicima regionalnih ili manjinskih jezika da podnose zahtjeve na tim jezicima.

4. Da bi se ostvarile one odredbe stavka 1., 2. i 3. koje su one prihvatile ugovorne stranke obvezuju se da poduzmu jednu ili više od slijedećih mjera:

- a) prevodjenje ili korišćenje tumača prema potrebi;
- b) primanje u službu te kada se ukaže potreba dopunsko obrazovanje javnih službenika te drugih osoba u javnoj službi;
- c) davanje suglasnosti prema mogućnosti za zahtjeve javnih službenika koji poznaju regionalne ili manjinske jezike da budu postavljeni na području na kojem se ti jezici rabe.

5. Ugovorne stranke obvezuju se da dopuste uporabu ili usvajanje prezimena na regionalnim ili manjinskim jezicima na zahtjev zainteresiranih osoba.

Članak 11. - Javni mediji

1. Ugovorne stranke se obvezuju da za korisnike regionalnih ili manjinskih jezika na području na kojima se oni govore u skladu sa stanjem svakog jezika te ovisno o nadležnosti koju ima javna vlast izravno ili neizravno u toj oblasti, te poštujući načelo neovisnosti i autonomije medija:

- a) u mjeri u kojoj radio i televizija imaju karakter javne službe:
 - i. osiguraju osnivanje bar jedne radio postaje i jednog televizijskog kanala na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
 - ii. osiguraju i/ili olakšaju osnivanje bar jedne radio postaje i jednog televizijskog kanala

- na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
- iii. sačine adekvatne odredbe s ciljem da odgovorni za radio emisije ponude programe na regionalnim ili manjinskim jezicima;
- b) i da potaknu i/ili olakšaju osnivanje bar jedne radio stanice na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
- ii. da potaknu i/ili olakšaju emitiranje radio programa na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;
- c) i. da potaknu i/ili olakšaju osnivanje bar jednog televizijskog kanala na regionalnom ili manjinskom jeziku, ili
- ii. da potaknu i/ili olakšaju odašiljanje televizijskih programa na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;
- d) da potaknu i/ili olakšaju proizvodnju i distribuciju audio i audiovizuelnih ostvarenja na regionalnim ili manjinskim jezicima;
- e) i. da potaknu i/ili olakšaju osnivanje i/ili održanje bar jednog novinskog glasila na regionalnim ili manjinskim jezicima; ili
- ii. da potaknu i/ili olakšaju objavljivanje novinskih članaka na regionalnim ili manjinskim jezicima na redovnoj osnovi;
- f) i. da snose dodatne troškove za one medije koji rabe regionalne ili manjinske jezike, kada god zakonski propisi predviđaju mogućnost financijske podrške medijima; ili
- ii. primjenjuje postojeće mjere za financijsku potporu i na audiovizuelnu proizvodnju na regionalnim ili manjinskim jezicima;
- g) da pomažu obrazovanje (doškolovanje) novinara i drugog osoblja u medijima koja rabe regionalne ili manjinske jezike.

2. Ugovorne stranke se obvezuju zajamčiti slobodu izravnog prijema radio i televizijskih emisija iz susjednih zemalja na jeziku koji se rabi u istom ili sličnom obliku kao i regionalni ili manjinski jezik dotične zemlje, te da se ne suprotstavljaju preuzimanju radio i televizijskih emisija od strane susjednih zemalja na tim jezicima. Također se one obvezuju osigurati da se neće uvoditi nikakva ograničenja za slobodu izražavanja i slobodni protok informacija u tisku na jeziku koji se rabi u istoj ili sličnoj formi kao i regionalni ili manjinski jezik dotične zemlje. Ove gore navedene slobode obzirom da su vezane uz dužnosti i obveze mogu se podvrgavati formalnostima, preduvjetima, ograničenjima ili kaznenim mjerama prema zakonskim propisima i potrebama demokratskog društva, te u interesu državne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javnog reda, zatim za prevenciju nereda i zločina, za zaštitu zdravlja i morala, za zaštitu ugleda ili prava drugih osoba, za zaštitu povjerljivih informacija ili za održavanje autoriteta i nepristranosti sudstva.

3. Ugovorne stranke se obvezuju osigurati da će interesi korisnika regionalnih ili manjinskih jezika biti predstavljeni ili uzeti u obzir u okviru onih tijela koje će se ustrojiti u skladu sa pravnim propisima sa ciljem da se zajamči sloboda i pluralizam medija.

Članak 12. - Kulturne aktivnosti i ustanove

1. Ugovorne stranke se obvezuju u pogledu kulturnih aktivnosti i ustanova - naročito knjižnica, videoteka, kulturnih centara, muzeja, arhiva, akademija, kazališta i kina kao i u pogledu književnih djela i filmova, govornih oblika kulturnog izražavanja, festivala i kulturne industrije, uključivši inter alia uporabu novih tehnologija - na području na kojem se takvi jezici rabe te u mjeri u kojoj su javne vlasti nadležne, imaju vlast, odnosno ulogu na tom polju da:

- a) ohrabruju one oblike izražavanja i inicijative koji su specifični za regionalne ili manjinske jezike te da učine dostupnim na različite načine djela proizvedena na tim jezicima; jezike te da učine dostupnim na različite načine djela proizvedena na tim jezicima;
- b) potiču dostupnost radova proizvedenih na regionalnim ili manjinskim jezicima u drugim jezicima putem pomaganja i razvoja prevođenja, dubliranja, postsinhroniziranja i prevođenja filmova;
- c) učine dostupnim djela proizvedena u drugim jezicima u regionalnim ili manjinskim jezicima preko pomaganja i razvoja prevođenja, dubliranja, postsinhronizacije i prevođenja filmova;
- d) osiguraju da tijela odgovorna za organizaciju ili pomaganje kulturnih aktivnosti različite vrste uzimaju u obzir u odgovarajućoj mjeri znanje i uporabu regionalnih ili manjinskih jezika i kultura u svim pothvatima koje one potiču ili kojima pružaju potporu;
- e) promiču mjere sa ciljem da tijela koja su odgovorna za organiziranje ili pomaganje kulturnih aktivnosti raspoložu osobljem koje poznaje u potpunosti odgovarajuće regionalne ili manjinske jezike, kao i jezike ostalog dijela stanovništva;
- f) ohrabruju izravno sudjelovanje predstavnika korisnika odgovarajućeg regionalnog ili manjinskog jezika u organizaciji kulturnih ustanova ili u planiranju kulturnih aktivnosti;
- g) ohrabruju i/ili olakšavaju osnivanje tijela odgovornih za sakupljanje, arhiviranje, predstavljanje ili objavljivanje djela proizvedenih u regionalnim ili manjinskim jezicima;
- h) ako se ukaže potreba osnivaju i/ili promiču i financiraju prevođenje i službe koje se bave terminološkim istraživanjima, naročito u pogledu održavanja i razvijanja odgovarajuće upravne, trgovačke, gospodarske, socijalne, tehničke ili pravne terminologije u svakom regionalnom ili manjinskom jeziku.

2. Ugovorne stranke obvezuju se da u odnosu na područja koja su izvan onih u kojima se tradicionalno rabe regionalni ili manjinski jezici ukoliko broj korisnika to opravdava dopuste, ohrabruju i/ili omogućue odgovarajuće kulturne aktivnosti i pogodnosti u skladu sa prethodnim stavkom.

3. Ugovorne stranke obvezuju se da provodeći svoju kulturnu politiku u inozemstvu uzimaju u obzir na odgovarajući način regionalne ili manjinske jezike te kulturu koju oni reflektiraju.

Članak 13. - Gospodarski i socijalni život

1. Ugovorne stranke obvezuju se da u pogledu gospodarskih i socijalnih aktivnosti na cijelom državnom području:

- a) isključe iz njihovog zakonodavstva bilo koju odredbu koja zabranjuje ili ograničava

bez opravdanog razloga uporabu regionalnog ili manjinskog jezika u ispravama koje se odnose na gospodarski ili socijalni život, naročito u pogledu radnih ugovora te tehničkih isprava kao što su napuci za uporabu proizvoda ili uređaja;

- b) onemogućuje uključivanje bilo kojih klauzula koje isključuju ili ograničavaju uporabu regionalnih ili manjinskih jezika, barem između korisnika istog jezika u internim pravilima poduzeća te u privatnim ispravama;
- c) suprotstave postupcima zasnovanim s ciljem da se obeshabri uporaba regionalnih ili manjinskih jezika u svezi gospodarskih ili socijalnih djelatnosti;
- d) olakšaju i/ili ohrabre uporabu regionalnih ili manjinskih jezika i drugim sredstvima osim onih koji su navedeni u gornjim stavcima.

2. Ugovorne stranke se obvezuju da u pogledu gospodarskih i socijalnih djelatnosti u mjeri u kojoj su za njih nadležne javne vlasti te na području na kojem se rabe regionalni manjinski jezici te u okviru mogućnosti:

- a) uključuje u njihovu financijsku i bankovnu regulativu, odredbe koje dopuštaju putem procedura koje su podudarne trgovačkoj praksi, uporabu regionalnih ili manjinskih jezika u sastavljanju platežnih naloga (čekova, mjenica itd.) ili drugih financijskih dokumenata, odnosno prema potrebi da osiguraju primjenu takvih odredbi;
- b) u gospodarskim i socijalnim sektorima koji su izravno pod njihovim nadzorom (javni sektor) organiziraju djelatnosti s ciljem promicanja uporabe regionalnih ili manjinskih jezika;
- c) osiguraju da ustanove socijalne skrbi kao što su bolnice, mirovinski domovi ili prihvatilišta ponude mogućnost primanja i liječenja u njihovom vlastitom jeziku osoba koje rabe regionalne ili manjinske jezike, a kojima je potrebna skrb zbog lošeg zdravlja, starosti ili zbog drugih razloga;
- d) osiguraju na odgovarajući način da su sigurnosni napuci dostupni i na regionalnim ili manjinskim jezicima;
- e) poduzmu mjere za informiranje o pravima potrošača za koja se brine nadležna javna vlast na regionalnim ili manjinskim jezicima.

Članak 14. - Prekogranična kulturna razmjena

Ugovorne stranke se obvezuju:

- a) da primjenjuju postojeće bilateralne i multilateralne sporazume koji ih povezuju sa državama u kojima se isti jezik rabi u istom ili sličnom obliku, ili ukoliko se ukaže potreba da nastoje zaključiti takve sporazume s ciljem da se podupiru kontakti između korisnika istog jezika u odgovarajućim državama na područjima kulture, obrazovanja, informiranja, stručnog obrazovanja i doškolovanja;
- b) da olakšavaju i promiču prekograničnu suradnju u korist regionalnih ili manjinskih jezika naročito između regionalnih i lokalnih vlasti na čijem se području rabi isti jezik u istom ili sličnom obliku.

DIO IV. PRIMJENA POVELJE

Članak 15. - Periodična izvješća

1. Ugovorne stranke podnoseće periodično glavnom tajniku Vijeća Europe u formi koju će propisati Odbor ministara izvješća o njihovoj politici koju provode u skladu sa Dijelom II. ove Povelje te o mjerama koje su poduzele primjenjujući one odredbe Dijela III. koje su prihvatile. Prvo izvješće treba podnijeti u roku godine dana nakon stupanja na snagu Povelje u odnosu na ugovornu stranku, a druga izvješća u razdoblju od tri godine nakon prvog izvješća.

2. Ugovorne stranke će poduzeti mjere da njihova izvješća budu dostupna javnosti.

Članak 16. - Ispitivanje izvješća

1. Izvješća koja se podnose glavnom tajniku Vijeća Europe u primjeni članka 15. razmatrat će komisija stručnjaka koja će biti sastavljena u skladu sa člankom 17.

2. Tijela ili udruge koji legalno postoje u ugovornoj stranci smiju upozoriti komisiju stručnjaka na predmete koji se odnose na pothvate koje poduzima ugovorna stranka obzirom na Dio III. ove Povelje. Nakon konzultiranja ugovorne stranke komisija stručnjaka smije uzeti u obzir ovu informaciju u pripremanju izvješća razrađenih u stavku 3. dolje. Ova tijela ili udruge također mogu podnositi izjave koje se odnose na politiku koju provode ugovorne stranke u skladu sa Dijelom II.

3. Na temelju izvješća razrađenih u stavku 1. i informacije spomenute u stavku 2. komisija stručnjaka pripremit će izvješće za Odbor ministara. Ovo izvješće treba popratiti komentarima koje su ugovorne stranke zamoljene učiniti te se mogu učiniti dostupnim javnosti od strane Odbora ministara.

4. Izvješće navedeno u stavku 3. treba sadržavati naročito prijedloge komisije stručnjaka upućene Odboru ministara za pripremu onih preporuka koje će ovo zadnje tijelo uputiti po potrebi jednoj od ugovornih stranaka.

5. Glavni tajnik Vijeća Europe uputit će svake dvije godine detaljno izvješće Parlamentarnoj skupštini u pogledu primjene ove Povelje.

Članak 17. - Komisija stručnjaka

1. Komisija stručnjaka bit će sastavljena od po jednog člana iz svake ugovorne stranke imenovanog od strane Odbora ministara na temelju liste pojedinaca koji posjeduju najviši moralni integritet i priznatu stručnost u predmetima koje razrađuje Povelja, a koje predlaže ugovorna stranka.

2. Članovi komisije imenovat će se za razdoblje od šest godina i mogu biti ponovno izabrani. Onaj član komisije koji nije u stanju do kraja ispuniti svoj mandat bit će zamijenjen u skladu sa postupkom utvrđenim u stavku 1. te će član koji ga zamjenjuje dovršiti njegov mandat.

3. Komisija stručnjaka usvojit će svoj poslovnik. Njezino tajništvo, odnosno tehničke službe organizirat će glavni tajnik Vijeća Europe.

DIO V. ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 18.

Ova Povelja otvorena je za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 19.

1. Ova Povelja stupa na snagu na prvi dan mjeseca koji slijedi nakon isteka roka od tri mjeseca iza datuma na koji su pet država članica Vijeća Europe izrazile njihovu suglasnost da prihvaćaju Povelju u skladu s odredbama članka 18.

2. Povelja će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju za one države članice koje budu nakon toga izrazile svoju želju da se vežu njenim odredbama.

Članak 20.

1. Nakon stupanja na snagu ove Povelje, Odbor ministara Vijeća Europe može uputiti poziv bilo kojoj državi koja nije član Vijeća Europe da prihvati ovu Povelju.

2. U pogledu tih država koje pristupaju Povelji, ona će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca poslije datuma polaganja isprave o prihvaćanju kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 21.

1. Bilo koja država može u vrijeme potpisivanja ili kod deponiranja ratifikacionog instrumenta prihvaćanja, potvrde ili pristupanja staviti jednu ili više rezervi u odnosu na stavak 2. do 5. članka 7. ove Povelje. Stavljanje drugih rezervi nije dozvoljeno.

2. Bilo koja država koja je izrazila svoje rezerve u smislu prethodnog stavka smije ih u potpunosti ili djelomično povući putem notifikacije koja se upućuje glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu na datum prijema takve notifikacije od strane glavnog tajnika.

Članak 22.

1. Bilo koja ugovorna stranka može u bilo koje vrijeme otkazati ovu Povelju putem notifikacije koja se upućuje glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isticanja razdoblja od šest mjeseci od datuma prijema notifikacije od strane glavnog tajnika.

Članak 23.

Glavni tajnik Vijeća Europe službeno će obavijestiti države članice Vijeća te bilo koju državu koja je pristupila ovoj Povelji o:

- a) svakom potpisivanju;
- b) polaganju isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju;
- c) svakom stupanju na snagu ove Povelje u skladu sa člancima 19. i 20.;
- d) svakoj notifikaciji primljenoj obzirom na primjenu odredbi članka 3. paragrafa 2.;
- e) svakom drugom aktu, notifikaciji ili priopćenju koje se odnosi na ovu Povelju.

Sastavljeno u Strasbourgu 5. studenog 1992. godine na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba jezika jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivu Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerovljene prijepise svakoj državi članici Vijeća Europe, kao i svakoj državi pozvanoj da pristupi ovoj Povelji.

Članak 3.

Na temelju članka 2. stavka 2. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u odnosu na talijanski, mađarski, srpski, češki, slovački, rusinski i ukrajinski jezik primjenjivat će se slijedeće odredbe:

- iz članka 8.: stavak 1. podstavak a) točka iii.,

podstavak b) točka iv.,

podstavak c) točka iv.,

podstavak d) točka iv.,

podstavak e) točka ii.,

podstavak f) točke ii.,

podstavak g),

podstavak h),

- iz članka 9.: stavak 1. podstavak a) točke ii. i iv.,

podstavak b) točke ii., iii.,

podstavak c) točka ii. i iii.,

podstavak d),

stavak 2. podstavak a),

- iz članka 10.: stavak 1. podstavak a) točke iii. i iv.,

podstavak b),

podstavak c),

stavak 2. podstavak a),

podstavak b),

podstavak c),

podstavak d),

podstavak g),

stavak 3. podstavak a),

podstavak b),

podstavak c),

stavak 5.,

- iz članka 11.: stavak 1. podstavak a) točka iii.,

podstavak d),

podstavak e) točka ii.,

stavak 2.,

stavak 3.,

podstavak f),

podstavak g),

- iz članka 13.: stavak 1. podstavak a),

podstavak b),

podstavak c),

- članak 14.

Članak 4.

Sukladno članku 21. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, Republika Hrvatska daje slijedeću izjavu:

»U odnosu na Republiku Hrvatsku neće se primjenjivati odredbe članka 7. stavak 5. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima.«

Članak 5.

Na temelju članka 1. stavka b) Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima Republika Hrvatska izjavljuje da se u smislu hrvatskog zakonodavstva pojam »područje na kojem se regionalni ili manjinski jezici upotrebljavaju« odnosi na ona područja na kojima su, na temelju članka 12. Ustava Republike Hrvatske i članka 7. i 8. Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina, jedinice lokalne samouprave svojim statutima uvele službenu uporabu manjinskog jezika.

Na temelju članka 3. stavka 1., Republika Hrvatska će odredbe Dijela III Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima primjenjivati u odnosu na talijanski, srpski, mađarski, češki, slovački, rusinski i ukrajinski jezik.

Članak 6.

Za izvršenje ovoga Zakona nadležni su u okviru svog djelokruga Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo uprave, Ministarstvo prosvjete i športa, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo znanosti i tehnologije, Ministarstvo kulture, Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Ministarstvo zdravstva.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.
Klasa: 016-01/97-02/02
Zagreb, 17. listopada 1997.

OKVIRNA KONVENCIJA ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA

Države članice Vijeća Europe i druge države potpisnice ove Okvirne konvencije, Smatrajući da je cilj Vijeća Europe postići veće jedinstvo njegovih članova u svrhu osiguranja i ostvarivanja ideala i načela njihove zajedničke baštine, Smatrajući da je jedna od metoda ostvarivanja tog cilja održavanje i dalje ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda,

U želji da slijede Deklaraciju šefova država i vlada država članica Vijeća Europe usvojenu u Beču 9. listopada 1993,

Odlučne u nakani da na svojim područjima zaštite postojanje nacionalnih manjina.

Smatrajući da je burna povijest Europe pokazala kako je zaštita nacionalnih manjina bitna za stabilnost, demokratsku sigurnost i mir na ovom kontinentu,

Smatrajući da pluralističko i istinski demokratsko društvo treba ne samo poštivati etničku, kulturnu, jezičnu i vjersku samobitnost svakog pripadnika nacionalne manjine, već im također stvoriti odgovarajuće uvjete za izražavanje, očuvanje i razvijanje te samobitnosti,

Smatrajući da je stvaranje ozračja snošljivosti i dijaloga nužno kako bi kulturna raznolikost bila izvorom i čimbenikom ne podjela, već obogaćivanja svakog društva,

Smatrajući da stvaranje tolerantne i bogate Europe ne ovisi samo o suradnji među državama već iziskuje i međugraničnu suradnju lokalnih i regionalnih vlasti, a da se time ne dovodi u pitanje ustav i teritorijalna cjelovitost svake države,

S obzirom na Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i na pripadajuće Protokole, S obzirom na obveze glede zaštite nacionalnih manjina po konvencijama i deklaracijama Ujedinjenih naroda i po dokumentima Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi, posebice Kopenhaškom dokumentu od 29. lipnja 1990.

Odlučne u nakani da odrede načela koja valja poštivati i obveze što proizlaze iz njih s ciljem osiguranja, kako u državama članicama tako i u drugim državama koje usvoje ovaj instrument, učinkovite zaštite nacionalnih manjina, te prava i sloboda pripadnika tih manjina, u okviru zakona i uz poštivanje teritorijalne cjelovitosti i nacionalnog suvereniteta država,

Odlučne u nakani da primijene načela utvrđena u ovoj Okvirnoj konvenciji putem nacionalnog zakonodavstva i odgovarajuće vladine politike,

Sporazumjele su se kako slijedi:

ODJELJAK I. Članak 1.

Zaštita nacionalnih manjina, te prava i sloboda pripadnika manjina čini sastavni dio međunarodne zaštite ljudskih prava i kao takva spada u područje međunarodne suradnje.

Članak 2.

Odredbe ove Okvirne konvencije primjenjuju se u dobroj vjeri, u duhu razumijevanja i snošljivosti, te u skladu s načelima dobrosusjedstva, prijateljskih odnosa i suradnje među državama.

Članak 3.

1. Svaki pripadnik nacionalne manjine ima pravo slobodno izabrati da li da bude ili ne bude tretiran kao takav, te nikakve štete ne smiju proisteći iz takva izbora ili iz k~rištenja prava vezanih za takav izbor.

2. Pripadnici nacionalnih manjina mogu koristiti prava i uživati u slobodama što proizlaze iz načela sadržanih u ovoj Okvirnoj konvenciji, i to kako pojedinačno tako i u zajednici s drugima.

ODJELJAK II.

Članak 4.

1. Stranke se obvezuju jamčiti pripadnicima nacionalnih manjina pravo jednakosti pred zakonom i jednake pravne zaštite. U svezi s tim zabranjuje se bilo kakva diskriminacija temeljena na pripadnosti nacionalnoj manjini.

2. Stranke se obvezuju da će po potrebi usvojiti odgovarajuće mjere s ciljem promicanja pune i učinkovite jednakosti između pripadnika nacionalne manjine i pripadnika većinskog pučanstva u svim područjima gospodarskog, društvenog, političkog i kulturnog života. U svezi s tim stranke će na odgovarajući način uzeti u obzir specifične uvjete pripadnika nacionalnih manjina.

3. Mjere usvojene u skladu sa stavkom 2. ne smatraju se činom diskriminacije.

Članak 5.

1. Stranke se obvezuju unaprijediti uvjete potrebne za pripadnike nacionalnih manjina radi održavanja i razvijanja njihove kulture, te očuvanja bitnih sastavnica njihove samobitnosti odnosno njihove vjere, jezika, tradicije i kulturne baštine.

2. Ne dirajući u mjere poduzete u vođenju opće integracijske politike, stranke će se suzdržati od politike ili prakse asimilacije pripadnika nacionalnih manjina protiv njihove volje, te će takve osobe zaštititi od svake akcije kojoj je cilj takva asimilacija.

Članak 6.

1. Stranke će poticati duh snošljivosti i međukulturnog dijaloga i poduzeti učinkovite mjere na promicanju uzajamnog poštovanja razumijevanja i suradnje među svim ljudima koji žive na njihovu području, bez obzira na etničku, kulturnu, jezičnu ili vjersku pripadnost tih ljudi, posebice na području obrazovanja, kulture i medija.

2. Stranke se obvezuju poduzeti odgovarajuće mjere zaštite osoba koje bi mogle biti izložene prijetnjama ili diskriminaciji, neprijateljstvu ili nasilju radi njihove etničke, kulturne, jezične ili vjerske pripadnosti.

Članak 7.

Stranke su dužne osigurati poštovanje prava svakog pripadnika nacionalne manjine na slobodu mirnog okupljanja, slobodu udruživanja, slobodu izražavanja, te slobodu misli, savjesti i vjere.

Članak 8.

Stranke se obvezuju priznati svakom pripadniku nacionalne manjine prava na očitovanje svoje vjere ili uvjerenja, te na osnivanje vjerskih ustanova, organizacija i udruga.

Članak 9.

1. Stranke se obvezuju priznati da pravo na slobodu izražavanja svakog pripadnika nacionalne manjine uključuje slobodu na vlastita mišljenja, te na primanje i širenje informacija i ideja na manjinskom jeziku bez miješanja javnih vlasti i neovisno o granicama. Stranke su dužne osigurati, u okviru svojih pravnih sustava, da pripadnici nacionalne manjine ne budu diskriminirani glede pristupa medijima.

2. Stavak 1 ne sprječava stranke da traže dozvolu, bez diskriminacije i na temelju objektivnih kriterija, za radijske postaje i televizijske postaje ili za kinematografska poduzeća.

3. Stranke neće ometati pripadnike nacionalnih manjina u osnivanju i uporabi tiskovnih medija. U zakonskim će okvirima radio-televizijskog emitiranja što više osigurati, uzimajući u obzir odredbe stavka 1., da pripadnicima nacionalnih manjina bude pružena mogućnost osnivanja i korištenja vlastitih medija.

4. U okviru svojih pravnih sustava stranke će usvojiti odgovarajuće mjere s ciljem olakšanja pristupa medijima pripadnika nacionalnih manjina, te s ciljem promicanja snošljivosti i omogućavanja kulturnog pluralizma.

Članak 10.

1. Stranke se obvezuju priznati pravo da svaki pripadnik nacionalne manjine ima pravo slobodno i bez miješanja koristiti svoj manjinski jezik, privatno i javno, u govoru i u pismu.

2. Na područjima nastanjenima osobama koje tradicionalno ili u znatnijem broju pripadaju nacionalnim manjinama, ukoliko te osobe to zatraže te ondje gdje takav zahtjev odgovara stvarnoj potrebi, stranke će uz nastojati, koliko je to moguće, osigurati uvjete koji će omogućiti korištenje manjinskog jezika u ophođenju tih osoba s tijelima vlasti.

3. Stranke se obvezuju svakoj osobi koja pripada nacionalnoj manjini jamčiti pravo na to da smjesta bude informirana, na jeziku kojeg razumije, o razlozima svojeg uhićenja te

o naravi i povodu optužbe protiv nje, kao i to da se brani na tom jeziku, u slučaju potrebe i uz slobodnu pomoć prevoditelja.

Članak 11.

1. Stranke se obvezuju priznati da svaka osoba koja pripada nacionalnoj manjini ima pravo koristiti svoje prezime i ime na manjinskom jeziku te da joj ono bude službeno priznato, u skladu s modalitetima koje predviđa njihov pravni sustav.

2. Stranke se obvezuju priznati da svaka osoba koja pripada nacionalnoj manjini ima pravo na svojem manjinskom jeziku isticati oznake, natpise i druge informacije privatne naravi a javno uočljive.

3. Na područjima tradicionalno nastanjenima znatnijim brojem osoba koje pripadaju nacionalnoj manjini, stranke će u okviru svojih pravnih sustava, uključujući - gdje je to prikladno - sporazume s drugim državama te uzimajući u obzir njihove specifične uvjete, uz nastojati istaknuti tradicionalne lokalne nazive, nazive ulica i druge topografske oznake namijenjene javnosti također i na manjinskom jeziku kad za takve oznake postoji dostatno zanimanje.

Članak 12.

1. Gdje je to prikladno, stranke poduzimaju mjere na području obrazovanja i istraživanja radi promicanja spoznaje o kulturi, povijesti, jezika i vjere njihovih nacionalnih manjina i većine.

2. U tom kontekstu stranke će, između ostalog, pružiti odgovarajuće mogućnosti za obuku nastavnika i pristup udžbenicima, te će olakšati kontakte između učenika i nastavnika različitih zajednica.

3. Stranke se obvezuju promicati jednaku dostupnost obrazovanja osobama koje pripadaju nacionalnim manjinama na svim razinama.

Članak 13.

1. Unutar svojih obrazovnih sustava stranke priznaju da osobe koje pripadaju nacionalnoj manjini imaju pravo ustanovljavati i upravljati vlastitim privatnim ustanovama za obrazovanje i obuku.

2. Korištenje ovoga prava ne uključuje nikakvu financijsku obvezu za stranke.

Članak 14.

1. Stranke se obvezuju priznati da svaka osoba koja pripada nacionalnoj manjini ima pravo učiti na svom manjinskom jeziku.

2. Na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju nastanjenom osobama koje pripadaju nacionalnim manjinama, ako za to postoji dostatno zanimanje, stranke će uz nastojati osigurati, koliko je to moguće te u okvirima svojih obrazovnih sustava, da osobe koje pripadaju tim manjinama imaju odgovarajuće mogućnosti da uče manjinski

jezik ili da ih se područava na manjinskom jeziku.

3. Stavak 2. ovoga članka primjenjuje se tako ne dirajući u učenje službenog jezika ili nastave na tom jeziku.

Članak 15.

Stranke će stvoriti uvjete nužne za učinkovito sudjelovanje osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama u kultumom, društvenom i gospodarskom životu i javnim poslovima, posebice u onima koji se tiču njih samih .

Članak 16.

Stranke se uzdržavaju od mjera koje mijenjaju omjere među pučanstvom na područjima nastanjenima osobama koje pripadaju nacionalnim manjinama, a koje su usmjerene na ograničenja prava i sloboda koje proizlaze iz načela sadržanih u aktualnoj Okvirnoj konvenciji.

Članak 17.

1. Stranke se obvezuju da se neće miješati u prava osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama da uspostavljaju i održavaju slobodne i miroljubive kontakte preko granica s osobama koje legalno borave u drugim državama, osobito s onima s kojima dijele etnički, kultumi, jezični ili vjerski identitet ili pak zajedničko kultumo nasljeđe.

2. Stranke se obvezuju da se neće miješati u pravo osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama da sudjeluju u djelatnostima nevladinih organizacija, kako na državnoj tako i na međunarodnoj razini.

Članak 18.

1. Stranke će nastojati, gdje je to potrebno, zaključiti bilateralne i multilateralne sporazume s drugim državama, osobito sa susjednim državama, radi osiguranja zaštite osoba koje pripadaju dotičnim nacionalnim manjinama.

2. Tamo gdje je to relevantno, stranke poduzimaju mjere za poticanje prekogranične suradnje.

Članak 19.

Stranke se obvezuju da će poštovati i primjenjivati načela sadržana u aktualnoj Okvirnoj konvenciji, uz samo ona ograničenja, restrikcije i derogacije - tamo gdje je to nužno - koja su predviđena međunarodnopravnim instrumentima, osobito Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u onoj mjeri u kojoj se oni odnose na prava i slobode koji proizlaze iz spomenutih načela.

ODJELJAK III.

Članak 20.

U korištenju prava i sloboda koja proizlaze iz načela sadržanih u aktualnoj Okvirnoj konvenciji svaka osoba koja pripada nacionalnoj manjini poštovat će zakonodavstvo dotične države i prava drugih, posebice prava osoba koje pripadaju većini ili drugim nacionalnim manjinama.

Članak 21.

Ništa u ovoj Okvirnoj konvenciji neće se tumačiti kao da implicira bilo kakvo pravo na obavljanje bilo kakve djelatnosti ili izvršavanje čina suprotnih temeljnim načelima međunarodnog prava te posebice suverene jednakosti, teritorijalne cjelovitosti i političke nezavisnosti država.

Članak 22.

Ništa se u ovoj Okvirnoj konvenciji ne smije tumačiti kao ograničenje ijednog od ljudskih prava i temeljnih sloboda koja mogu biti osigurana po zakonima koje od ugovornih stranaka ili po bilo kojemu drugom sporazumu čija je stranka dotična ugovorna stranka.

Članak 23.

Za prava i slobode koji proizlaze iz načela sadržanih u ovoj Okvirnoj konvenciji, u onoj mjeri u kojoj su oni predmet odgovarajuće odredbe Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ili pak Protokola uz nju, smatra se da su u skladu s potonjim odredbama.

ODJELJAK IV.

Članak 24.

1. Odbor ministara Vijeća Europe pratit će provedbu ove Okvire konvencije od strane ugovornih stranaka.

2. Stranke, koje nisu članice Vijeća Europe, sudjelovat će u mehanizmima provedbe, prema modalitetima koje treba ustvrditi.

Članak 25.

1. U roku od godine dana od stupanja na snagu ove Okvire konvencije za pojedinu ugovornu stranku, dotična će Glavnom tajniku Vijeća Europe proslijediti potpune informacije o zakonodavnim i drugim mjerama, koje su poduzete za ostvarenje načela izloženih u ovoj Okvirnoj konvenciji.

2. Nakon toga, svaka će stranka Glavnom tajniku, u pravilnim razmacima i kad god to zatraži Odbor ministara, prosljedivati sve daljnje informacije koje su značajne, za provedbu ove Okvirne konvencije.

3. Glavni tajnik prosljedit će Odboru ministara informacije koje su prosljedene pod wjetima iz ovog članka.

Članak 26.

1. U ocjenjivanju mjera koje su stranke poduzele za ostvarenje načela izloženih u ovoj Okvirnoj konvenciji, Odboru ministara pomagat će savjetodavni odbor, čiji članovi moraju imati priznato stručno znanje na području zaštite nacionalnih manjina.

2. Sastav tog savjetodavnog odbora i njegove postupke odredit će Odbor ministara u roku od godine dana od stupanja na snagu ove Okvirne konvencije.

ODJELJAK V.

Članak 27.

Ova će Okvirna konvencija biti otvorena za potpisivanje od strane država članica Vijeća Europe. Do datuma stupanja na snagu Konvencije, bit će otvorena i za potpisivanje od strane bilo koje države koju pozove Odbor ministara. Podložna je ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju bit će položene kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 28.

1. Ova Okvirna konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma kojeg dvanaest članica Vijeća Europe izraze pristanak da se obvežu na Konvenciju u skladu s odredbama članka 27.

2. U pogledu bilo koje zemlje članice koja naknadno izrazi pristanak da se na nju obveže, Okvirna konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 29.

1. Nakon stupanja na snagu ove Okvirne konvencije i nakon konzultacija s državama ugovornicima, Odbor ministara Vijeća Europe, može, odlukom većine koju predviđa članak 20.d. Statuta Vijeća Europe, pozvati da pristupi Konvenciji svaku državu nečlanicu Vijeća Europe, koja je pozvana da je potpiše u skladu s odredbama članka 27. ali to još nije učinila, kao i bilo koju drugu državu nečlanicu.

2. Za svaku državu koja pristupa Konvenciji, Okvima konvencija stupit će na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od polaganja isprave o pristupu kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 30.

1. Svaka država može, u vrijeme potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, navesti područje ili područja za čije je međunarodne odnose odgovorna, na koje će se primjenjivati ova Okvima konvencija.

2. Svaka država može kasnije, izjavom Glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Okvirne konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u izjavi. U pogledu tog područja, Okvima konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada je Glavni tajnik primio takvu izjavu.

3. Svaka izjava dana prema dvama prethodnim stavcima može se, u pogledu bilo kojeg područja navedenog u takvoj izjavi, povući notifikacijom upućenom Glavnom tajniku. Povlačenje izjave proizvodi učinke od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada je Glavni tajnik primio takvu notifikaciju.

Članak 31.

1. Svaka stranka može u bilo koje vrijeme otkazati ovu Okvirnu konvenciju, i to putem notifikacije upućene Glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Takav otkaz proizvodi učinke od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od šest mjeseci od dana kada je Glavni tajnik primio takvu notifikaciju.

Članak 32.

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestit će države članice Vijeća, druge države potpisnice i bilo koju državu koja je pristupila ovoj Okvirnoj konvenciji, o:

- a) svakom potpisu,
- b) polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu,
- c) svakom danu stupanja na snagu ove Okvirne konvencije u skladu s člancima 28., 29. i 30,
- d) svakom drugom činu, notifikaciji ili priopćenju u vezi s Okvirnom konvencijom.

U potvrdu gore navedenog, dolje potpisani, propisno ovlašteni za to, potpisali su ovu Okvirnu konvenciju.

Done at ..., this... day of ..., in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State invited to sign or accede to this framework Convention.

Sastavljeno u Strasbourgu, dana 1. veljače 1995. na engleskom i francuskom, pri čemu su obje verzije jednako vjerodostojne, u samo jednom primjerku koji će se položiti u arhiv Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe prosljedit će ovjerene kopije svakoj državi članici Vijeća Europe i svakoj državi koja je pozvana da potpiše ovu Okvirnu konvenciju ili da joj pristupi.

PROTOKOL BR. 12 UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA

Države članice Vijeća Europe potpisnice ove Konvencije,

Uzimajući u obzir temeljna načela prema kojima su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku pravnu zaštitu;

Odlučne poduzeti daljnje korake za promicanje jednakosti svih osoba kroz kolektivno jačanje opće zabrane diskriminacije putem Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisane u Rimu 4. studenog 1950. godine (u daljnjem tekstu "Konvencija");

Ponovno potvrđujući da načelo nediskriminacije ne sprječava države stranke da poduzmu mjere za promicanje potpune i učinkovite jednakosti, pod uvjetom da postoji objektivno i razumno opravdanje za te mjere,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1. – Opća zabrana diskriminacije

1. Uživavanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Niko ne smije biti diskriminiran od strane javnih tijela na bilo kojoj osnovi kako je navedeno u stavku 1.

Članak 2. – Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, odrediti teritorij ili teritorije na koje će se ovaj Protokol primjenjivati.

2. Svaka država može naknadno, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovog Protokola na bilo koji drugi teritorij naveden u izjavi. U odnosu na takav teritorij, Protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon dana kada glavni tajnik primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava dana temeljem prethodna dva stavka može se, u odnosu na svaki teritorij utvrđen u takvoj izjavi, povući ili izmijeniti obaviješću upućenom glavnom tajniku. Povlačenje ili izmjena stupaju na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon dana kada glavni tajnik primi takvu obavijest.

4. Izjava dana u skladu s ovim člankom smatrat će se da je dana u skladu sa stavkom 1. članka 56. Konvencije.

5. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavcima 1. ili 2. ovoga članka može u bilo kojem trenutku nakon toga izjaviti, u ime jednog ili više teritorija na koje se izjava odnosi, da prihvaća nadležnost suda za primanje pojedinačnih molbi, nevladinih organizacija ili skupina pojedinaca, kako je predviđeno člankom 34. Konvencije u odnosu na članak 1. ovoga Protokola.

Članak 3. – Povezanost s Konvencijom

Kao i između država stranaka, odredbe članaka 1. i 2. ovoga Protokola smatrat će se dodatnim člancima Konvencije, a sve odredbe Konvencije će se prema tome primjenjivati.

Članak 4. – Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj Protokol je otvoren na potpisivanje državama članicama Vijeća Europe koje su potpisale Konvenciju. Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Država članica Vijeća Europe ne može ratificirati, prihvatiti ili odobriti ovaj Protokol, a da prethodno ili istovremeno nije ratificirala Konvenciju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju položit će se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 5. – Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca, nakon dana kada je deset država članica Vijeća Europe izrazilo pristanak da budu vezane Protokolom u skladu s odredbama članka 4.

2. U odnosu na države članice koje naknadno izraze pristanak da budu vezane Protokolom, Protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon dana polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 6. – Depozitarne funkcije

Glavni tajnik Vijeća Europe dužan je obavijestiti sve države članice Vijeća Europe o:

- a) svakom potpisu;
- b) polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju;
- c) svakom datumu stupanja na snagu ovoga Protokola u skladu s člancima 2. i 5.;
- d) svakom drugom činu, obavijesti ili priopćenju u svezi s ovim Protokolom.

U potvrdu prethodno navedenog su niže potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno u Rimu, dana 4. studenog 2000, na engleskom i francuskom, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom izvorniku koji će biti pohranjen u arhivu Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe će dostaviti ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.